

Maxime van Haeren

Geld voor interdisciplinair programmeren

Interview met Pien Houthoff, directeur van LUX Nijmegen

Via de karakteristieke poort van LUX Nijmegen, bijgenaamd het 'Poortgebouw', stap ik het warme café-restaurant binnen. Het is een rustige vrijdagmiddag, mensen lezen een krantje, komen samen, een groepje studenten zit in overleg.

LUX is een filmtheater en podium voor debat, dans, muziek, vlakkevloertheater en 'alle combinaties daarvan'.¹ Het werd in 2000 opgericht en was destijds het grootste filmtheater van Europa. Dankzij een fusie van podium O42 en filmhuis Cinemarienburg kwamen al deze kunstdisciplines in één nieuwe organisatie samen. De gemeente Nijmegen realiseerde het pand speciaal voor LUX, met een theaterzaal en zes (inmiddels zeven) filmzalen. Het café-restaurant vormt de centrale ontmoetingsplek. Hoe krijgt een interdisciplinaire instelling als deze haar begroting rond?

Professionaliseringsslag

Sinds haar oprichting heeft de organisatie financieel zware jaren gekend. 'Zes jaar geleden hadden we nog een negatief eigen vermogen. Dat hebben we geleidelijk ingelopen, en is nu al jaren positief', legt Pien Houthoff uit, die sinds 2017 directeur is van LUX maar al vanaf 2008 als programmamaker en -manager bij de organisatie betrokken (Nijtmans 2017). 'Als eerste arthouse van Europa lag de lat hoog. Het heeft heel wat voeten in de aarde gehad om een professionaliseringsslag te maken. Vooral het samenbrengen van alle disciplines vergde veel tijd en energie', verklaart ze.

LUX bestaat uit een stichting en een bv: de stichting gaat over alle inhoudelijke activiteiten, de bv over de horeca. 'De horeca draait quitte. We werken ernaartoe dat de horeca plust zodat

Pien Houthoff.
Fotografie: Jack van Heugten

ze financieel bij kan dragen aan het inhoudelijke programma, maar dat zal de komende twee jaar nog niet gebeuren.'

Van de totale omzet van 6 miljoen euro die LUX draait, komt 36 procent uit horeca-inkomsten, 30 procent van kaartverkoop, 19 procent van gemeentelijke subsidie, 13 procent van overige financiers en 2 procent van verhuur. 'Toen de gemeente het pand realiseerde, bleken de kosten hoger dan geraamd. Dit werd aan ons doorberekend in de huur. De gemeente komt ons daar door middel van subsidie in tegemoet: die geldpot dekt in feite de kosten van ons pand,' licht Pien Houthoff toe. Voor het filmtheater en podium zijn de eigen inkomsten uit kaartverkoop dus de belangrijkste bron.

'Daarnaast proberen we projectsubsidies binnen te halen, onder andere bij het VSB fonds,

Prins Bernhard Cultuurfonds, Fonds 21 en het Fonds voor Cultuurparticipatie. Het gaat vooral om aanvragen voor langer lopende programma's waarin verschillende disciplines samenkomen,' vervolgt Houthoff. Zo werd afgelopen november een programma gewijd aan de Día de Los Muertos, een thema dat vanuit film, dans, muziek, theater en debat werd ingevuld met tal van activiteiten.

Verzuiling van disciplines

Sinds afgelopen jaar ontvangt LUX subsidie op het gebied van educatie. Houthoff wijst naar het groepje studenten in het café. 'Het LUX LAB is bijvoorbeeld een ontwikkeltraject in samenwerking met de Radboud Universiteit waarbij we studenten voorbereiden op een functie als programmamaker. We hebben daarnaast sinds 2019 een rol in het aanjagen en faciliteren van film- en beeldeducatie in het basis- en voortgezet onderwijs in Gelderland.' LUX ontvangt hiervoor op projectbasis subsidie van de provincie en van het Filmfonds. 'Voorlopig incidenteel, maar we hopen dat die subsidie structureel gaat worden.'

Bij het aanvragen van projectsubsidies bij de overheidsfondsen, provincie en gemeente loopt LUX echter vaak tegen een bepaalde starheid aan. 'Er bestaat een verzuiling van disciplines bij de verschillende fondsen en potjes: wij zien dit vooral bij programma's die raken aan zowel kunst als wetenschap. Zodra het wetenschap betreft willen de cultuurfondsen niet financieren, en vice versa. Ook op het gebied van educatie zien we dit: gaat het om participatie of sec een kunst-discipline? Daar vallen wij vaak tussen wal en schip', legt Houthoff uit. 'Private fondsen hebben meer vrijheid om disciplineoverkoepelend te kijken naar subsidieaanvragen dan de rijksfondsen en lagere overheden. De scheiding tussen wetenschap, educatie en cultuur is daar te hard. Dat is problematisch. Jonge generaties denken in hybride vormen en momenteel kunnen programma's die daaraan beantwoorden vaak niet door het Rijk gesteund worden.'

Vrijwilligers zijn onmisbaar

Naast de eigen inkomsten en subsidies kent LUX nog andere financieringsbronnen. Zo heeft het theater voor het debatprogramma vaak opdrachtgevers. 'We maken afspraken met organisaties

om te kijken of we voor meerdere jaren een commitment aan kunnen gaan, zodat daar ook structureel financiering aan vastzit. We programmeren dan een aantal keer per jaar in samenwerking met de organisatie', zegt Houthoff. Zo'n constructie heeft LUX bijvoorbeeld met de koepel van woningcorporaties in de regio en met de Radboud Universiteit. 'Er staat een bepaald bedrag tegenover, maar het zijn voornamelijk de inhoudelijke samenwerkingen die zorgen voor een relevant en goed programma, en een achterban.'

Ook vrijwilligers spelen bij LUX een onmisbare rol. Er zijn 130 vrijwilligers actief, die, als je alle uren en functies bij elkaar op zou tellen, samen ongeveer 1,5 tot 2 fte vervullen. Ze zijn bijvoorbeeld zaalwacht, ondersteunen bij de kassa, helpen bij evenementen of de productie van theatervoorstellingen. In ruil daarvoor krijgen ze passe-partouts en gratis consumpties. In de rest van het bedrijf werken 42 betaalde medewerkers voor de stichting (goed voor 27 fte) en in de bv werken 60 betaalde medewerkers (samen 30 fte) in de horeca. 102 betaalde en 130 onbetaalde koppen dus. 'Het aandeel vrijwilligers is heel groot. Zij zijn dan ook in belangrijke mate het gezicht van LUX!' •

Literatuur

Nijtmans, A. (2017) 'Pien Houthoff nieuwe directeur LUX'. Op: www.gelderlander.nl, 7 april.

Noot

1 www.lux-nijmegen.nl/stichting-lux/

Maxime van Haeren is redacteur van *Boekman* en onderzoeker bij de Boekmanstichting